

Folkekirkens mellemkirkelige Råd

Sekretariatets Årsberetning 2010

Ved Sekretariatschef i Folkekirkens mellemkirkelige Råd, Jørgen Skov Sørensen

1. Indledning: Det nationale og det lokale

I bekendtgørelsen for Folkekirkens mellemkirkelige Råd Kapitel 1, § 1, stk. 1 kan man læse følgende:

”Det mellemkirkelige Råd har til opgave at varetage folkekirkens mellemkirkelige opgaver på landsplan og herunder tage stilling til folkekirkens medlemskab af nationale og internationale kirkelige organisationer.”

I 2010 var der meget fokus på stykke 1.b., som fastslår, at Folkekirkens mellemkirkelige Råd har kompetence til at ”tage stilling til Folkekirkens medlemskab af nationale og internationale kirkelige organisationer”. Det var den megen polemik omkring Rådets beslutning i december 2009 vedr. Folkekirkens medlemskab af Porvoo Fællesskabet, som satte fokus på netop denne del af Rådets formål. Senere blev det slået fast af kirkeministeren ved et samråd i folketinget den 28. oktober 2010 netop vedr. denne del af bekendtgørelsen for Rådet, at Rådet besidder en sådan særlig kompetence til at tage beslutninger på Folkekirkens vegne, når det handler om medlemskaber.

Men hvad med første del? Ja, kapitel 1, § 1, stk. 1a har fået mindre opmærksomhed i året, der er gået. Det betyder imidlertid ikke, at udsagnet er mindre interessant eller mindre vigtigt. For hvor kompetencen til at melde Folkekirken ind og ud af nationale og internationale er en særkompetence, som meget sjældent finder anvendelse, er varetagelsen af ”Folkekirkens mellemkirkelige opgaver på landsplan” en opgave, som har relevans på hvert rådsmøde, ved hvert enkelt møde i Rådets arbejdsgrupper og dagligt på sekretariatet.

Folkekirken skelner af organisatoriske – og af ekklesiologisk-ideologiske - årsager mellem det nationale og det lokale mellemkirkelige arbejde. Med etableringen af stiftsråd i 2009 er Folkekirkens lokale mellemkirkelige engagement og arbejde trukket endnu tættere på kerneopgaverne for Folkekirken og helt ind i de lokale beslutningsorganer på stiftsplan: det er nu stiftsrådenes opgave at varetage det mellemkirkelige arbejde – enten direkte eller gennem underudvalg i stiftsrådet. Langt det meste mellemkirkelige arbejde og engagement i Folkekirken foregår lokalt og ligger derfor godt forankret i de lokale, stiftsbaserede styringsorganer i Folkekirken.

Der er imidlertid mellemkirkelige opgaver, som ikke er lokale, men nationale. Ind- og udmeldelser af organisationerne er et nationalt folkekirkeligt anliggende, men ikke det eneste. De seneste år har vist eksempler på en række opgaver for Folkekirkens mellemkirkelige Råd, hvor det har givet uanstastelig mening at gribe et mellemkirkeligt anliggende an nationalt. Disse nationale tiltag fjerner

ikke kompetence fra stiftsrådene eller fra Folkekirkeens øvrige lokale styringsorganer på provsti og sogneniveau. Ofte foregår det på den måde, at der i første omgang iværksættes et projekt nationalt, som derefter kommer de lokale niveauer til gode, som finder behov eller interesse herfor.

Eksempler herpå et migrantmenighedsprojektet i 2008/09, hvor Rådet fra centralt hold iværksatte en undersøgelse af migrantmenigheders liv og udbredelse i Danmark, hvorefter et samlet materiale gik ud til alle afkroge af Folkekirken. På denne vis kunne de sognemenigheder, der havde interesse i at få kontakt til migrantmenigheder i nabolaget, ikke bare opnå viden om de lokale forhold men samtidigt hente inspiration til arbejdet fra lignende tiltag andre steder i landet.

Et lignende projekt var udgivelsen af et hæfte omkring dannelse af venskabsmenigheder mellem Folkekirkeens sogne, provstier eller stifter og tilsvarende enheder i udlandet. Udfordringerne og mulighederne i sådanne forbindelser er ens for alle aktører og derfor gav det mening at tilvejebringe et fælles folkekirkeligt materiale til oplysning og inspiration. Oversættelsen af kernesalmer fra Den Danske Salmebog til engelsk og udgivet i særskilt bogform er endnu et eksempel på, at centrale tiltag giver mening også på lokalt niveau.

2010 har set to yderligere projekter tage form, hvor Rådet har vurderet, at et nationalt engagement gav mening for at løfte en sag og lægge den til rette for beslutningstagerne i de stifter og sogne, hvor der har været interesse. Kirkelig fokus på EU's Fattigdomsår 2010 viste, at der her var tale om en problemstilling, som både har nationale og internationale aspekter. Tiltagende migration i Europa er en international problemstilling, men den kommer til udtryk lokalt, hvor den enkelte migrant slår sig ned for kortere eller længere tid.

Projektet 'Folkekirken og EU' har også vist sig at profitere af én national tilgang gennem Konferencen for Europæiske Kirker, via Folkekirkeens mellemkirkelige Råd og ud til stiftsadministrationerne, for hvem lovgivningsarbejdet vedr. religiøse institutioner i EU får betydning i den sidste ende. Dette er ens for alle stifter, hvorfor det ikke giver mening, at det enkelte stift skal hente de oplysninger direkte i Bruxelles, som Rådet allerede har adgang til.

Udover projektarbejdet, bør også Rådets Teologiske Arbejdsgruppe nævnes i denne sammenhæng. Den teologiske Arbejdsgruppes primære opgave er at behandle og respondere på teologiske dokumenter, som tilsendes Rådet fra de internationale organisationer. Dette arbejde finder rutinemæssigt sted. Da arbejdsgruppen imidlertid er det eneste deciderede teologiske forum, som dækker hele folkekirken, er det Rådets opfattelse, at dette forum også står til rådighed for interne, folkekirkelige teologiske opgaver af national karakter, hvor og når dette måtte være relevant.

Der kan altså ikke herske tvivl om, at der er mellemkirkelige opgaver på landsplan, som skal varetages. Det er Rådets overbevisning, at disse opgaver, som Rådets medlemmer enten eksternt udføres til at tage på sig, eller som konciperes i egen midte, skal løses på nationalt plan, men at arbejdet samtidigt skal kunne anvendes og give mening i en lokal sammenhæng, på stifts-, provsti- eller sogneniveau. På denne måde er Folkekirkeens mellemkirkelige Råd ikke en marginal instans i Folkekirken, men en central spiller i sammenhængen mellem det internationale, det nationale og det lokale.

2. Råd og arbejdsgrupper

Med tilblivelsen af stiftsråd i Folkekirken 10 stifter den 1. november 2009 ændredes den måde, det mellemkirkelige arbejde drives på i de enkelte stifter. Hvor der tidligere blev afholdt valg i menighedsrådene til ”stiftsudvalget for mellemkirkeligt arbejde” i det enkelte stift, er det nu et anliggende for de nye stiftsråd at organisere sig med eller uden særskilte udvalg for mellemkirkeligt arbejde. Folkekirken mellemkirkelige Råd arbejder for så vidt uafhængigt af det lokale stiftsbaserede mellemkirkelige arbejde - nemlig for hele Folkekirken som påpeget ovenfor - men Rådets medlemmer udpeges eller vælges lokalt i de ti stiftsråd og har på den måde en funktion som bindeled mellem det lokale og det nationale mellemkirkelige niveau.

Hvor de nye stiftsråd var på plads og klar til at tage hul på deres opgaver pr. 1. november 2009, var det ikke førend 1. april 2010 et nyt Mellemkirkeligt Råd tiltrådte. På denne vis fik det afgående Råd mulighed for at sidde sin fireårige periode ud. I månederne op til overgangen identificerede de 10 stifter hver deres medlem af Rådet enten gennem en valgproces eller gennem udpegning. Lovgivningen kræver ikke en særskilt fremgangsmåde. Den 24. marts 2010 kunne et nyt råd således afholde konstituerende møde.

Den siddende formand, Paul Verner Skærved, Fyens Stift, formand for Rådet gennem 12 år, havde på forhånd valgt at overlade posten til andre kræfter, og således kunne Rådet enstemmigt vælge Hanna Broadbridge, Aarhus Stift, som formand. Til næstformandsposten valgtes Paul Verner Skærved, og Torben Larsen, Københavns Stift, blev valgt til parlamentarisk kasserer for Rådet. Disse tre udgør Rådets formandskab, hvis hovedopgave det er at tilrettelægge dagsordener for rådsmøderne.

Ud over de stiftsvalgte medlemmer af Folkekirken mellemkirkelige Råd sidder der i Rådet to biskopper, som er udpeget af kirkeministeren, i indeværende periode Københavns biskop, Peter Skov-Jakobsen, samt biskop over Fyens Stift, Kresten Drejergaard. Endeligt er Grønlands biskop, Sofie Petersen, medlem af Rådet. Rådet har i 2010 afholdt fem rådsmøder, hvoraf det første blev afholdt i regi af det afgående Råd i forbindelse med det årlige møde med repræsentanter for stifterne i februar 2010. De resterende fire møder er afholdt af det nyt tiltrådte råd. Møderne er normalt endagsmøder i tidsrummet 11:00 til 17:00 og afholdes sædvanligvis i sekretariatet på Frederiksberg. Rådets dagsorden og protokol offentliggøres rutinemæssigt på Rådets hjemmeside. Størstedelen af rådsmedlemmerne deltog i november i en studierejse til Genève, hvor de blev introduceret til de internationale organisationers arbejde.

Samtidigt med indsættelsen af nyt råd er pladserne i Rådets arbejdsgrupper genbesat. I erkendelse af, at Rådet som sådan ikke kan arbejde i detaljen med alle arbejdsområder og alle de organisationer, Folkekirken er medlem af, har der traditionelt været nedsat en række arbejdsgrupper, hvor enkelte af Rådets medlemmer sammen med ressourcepersoner udefra har mulighed for at følge enkelte arbejdsgrupper og organisationer tættere på.

Arbejdsgrupperne har til opgave at gå ned i substansen med deres emneområder og tjener endvidere det formål at være referencegruppe for de folkekirkelige repræsentanter, som sidder i styrende organer for de internationale organisationer, Folkekirken er medlem af. Arbejdsgrupperne arbejder rela-

tivt selvstændigt ud fra Rådets retningslinjer og refererer til Rådet på de ordinære rådsmøder gennem referater og mundtlige orienteringer fra de rådsmedlemmer, som sidder med i de enkelte grupper. Der er for perioden 2010 til 2014 nedsat arbejdsgrupper for følgende områder: Det Lutherske Verdensforbund, Kirkernes Verdensråd, de europæiske kirkefællesskaber, kommunikation samt teologiske studier.

3. Kommunikation

Folkekirkens mellemkirkelige Råd kommunikerer først og fremmest gennem hjemmesiden interchurch.dk, som i slutningen af 2009 blev relanceret i samarbejde med Folkekirkens hovedhjemmeside folkekirken.dk. Rådets hjemmeside fremstår i dag designmæssigt som en integreret del af folkekirkens hjemmeside, men med egne kendetegn, som gør brugerne opmærksomme på, at der her er tale om en særlig institution i folkekirkeligt regi. Samarbejdet med folkekirken.dk er imidlertid godt, og det er planen, at integrere og relatere de to sider i endnu højere grad, end det for nuværende er tilfældet.

I 2010 har der således fundet samtaler sted mellem Rådets sekretariatsmedarbejdere og redaktøren for folkekirken.dks hjemmeside samt Danske Sømands- og Udlandskirker med det formål at finde midler til og at designe en ny engelsksproget hjemmeside for Folkekirken. Det er planen, at 2011 vil opfylde begge disse mål, således at en ny hjemmeside på engelsk præsenterer Folkekirken for såvel internationale interessenter som engelsktalende i Danmark, fx migrantmenighederne.

Rådet administrerer herudover to hjemmesider, migrantmenigheder.dk, som beskriver migrantmenigheders liv og udbredelse i Danmark samt giver gode råd til folkekirkens sognemenigheder vedr. samarbejde med migrantmenighederne, og venskabsmenighed.dk, hvor sognemenigheder har mulighed for at lade sig inspirere til samarbejde med menigheder andre steder i verden. En tredje hjemmeside, kirkermodfattigdom.dk administreres i samarbejde med en række eksterne aktører (jf. afsnit 5 nedenfor).

Rådet har i 2010 rutinemæssigt publiceret to nyhedsbreve: NYT fra Folkekirkens mellemkirkelige Råd samt *Church News from Denmark*. NYT tjener først og fremmest det formål at kommunikere til Folkekirkens bagland. Dette nyhedsbrev udgives elektronisk 2-3 gange årligt og fortæller om Rådets aktuelle arbejde, aktuelle mellemkirkelige begivenheder og internationale teologiske diskussioner. *Church News from Denmark* sigter på internationale interessenter og engelsktalende i Danmark. Nyhedsbrevet publiceres fra 2010 løbende på hjemmesiden og fortæller stort og småt fra dansk kirkeliv med særlig fokus på Folkekirkens udviklingsarbejde. *Church News* redigeres af Rådets kommunikationsmedarbejder i samarbejde med eksternt redaktør Edward Broadbridge.

4. Projektarbejde I: Folkekirken og EU

I løbet af de sidste par år er Folkekirkens mellemkirkelige Råd fra forskellige sider blevet udfordret til at finde en model for kommunikation med EU-institutionerne med særligt henblik på de politiske processer, som vedkommer Folkekirken som religiøs institution, og i øvrigt på de social-etiske områder, hvor kirkerne i den europæiske tradition har ladet stemmen lyde. Rådet har besluttet at tage

udfordringen op og arbejde på et højere niveau af oplysning fra det europæiske ind i Folkekirken og fra Folkekirken til de relevante spillere på den europæiske bane.

Folkekirken har ikke til opgave at udarbejde et ”partiprogram” i forhold til EU. Derimod kan Folkekirken godt have fordel af et øget informationsniveau om relevante emner, der behandles på EU-niveau. Tilsvarende kan en organisation som Konferencen for Europæiske Kirker, som Folkekirken er medlem af, samt embedsmænd og politikere i EU-systemet drage fordel af mere information om relevante overvejelser og drøftelser blandt Folkekirkens medlemmer og i de frie folkekirkelige organisationer. For at imødekomme behovet for oplysning decentralt i Folkekirken har stifterne fået tilbud om at abonnere på et nyhedsbrev fra det finsk-svenske initiativ *Kyrkornas EU-kontor*, som netop beskæftiger sig med relevante emner ud fra en kirkelig uafhængig, journalistisk vinkel. Da kommunikationen også skal flyde den anden vej, har Folkekirkens mellemkirkelige Råd opprioriteret deltagelsen i arrangementer i regi af Konferencen for Europæiske Kirker og EU-institutionerne.

I november 2010 afholdt Rådet en konference i samarbejde med Grundtvigsk Forum under overskriften ”Kan Folkekirken sige noget i EU – når den ikke har noget at skulle have sagt?”. Formålet med konferencen var at belyse, hvordan religiøse og sekulære understrømme i EU har indflydelse på beslutningsprocesser og lovgivning i EU-institutionerne, samt hvordan en dialog mellem kirkelige aktører i Danmark og aktører i EU-systemet kan finde sted. Konferencen var den første af tre, som bliver afholdt om efteråret i 2010 - 2012.

5. Projektarbejde II: Fattigdomsåret 2010

I 2010 satte Folkekirkens mellemkirkelige Råd i samarbejde med Dansk Diakoniråd fokus på fattigdom og social udstødelse i projektet ”Kirker mod Fattigdom”. Det skete med udgangspunkt i, at EU havde udråbt 2010 til at være det år, hvor bekæmpelsen af fattigdom skulle have ekstra opmærksomhed, og Konferencen for Europæiske Kirker i den anledning opfordrede medlemskirkerne til at tage aktivt del i denne proces.

På Danske Kirkedage i Viborg deltog ”Kirker mod Fattigdom” med en fotoudstilling, som indfangede og fremstillede såvel den åbenlyse som den skjulte fattigdom i Danmark. Målet var at skabe opmærksomhed omkring nuancerne i det danske fattigdomslandskab. På en konference i november på Diakonhøjskolen i Århus mødtes de danske og de europæiske betragtninger. Her blev det tydeliggjort, at når det kommer til fattigdomsbekæmpelse, kan man ikke se det som et udelukkende nationalt anliggende. Fattigdommen er grænseløs. Det er bl.a. heri, det mellemkirkelige arbejde spiller en rolle.

På EU-kommissionens initiativ og med organisatorisk assistance fra blandt andet Konferencen for Europæiske Kirker mødtes EU's tre formænd (for kommission, parlament og ministerråd) i juli med religiøse ledere fra hele EU for at drøfte fattigdomsbekæmpelse. De større europæiske trossamfund var repræsenteret ved kristne, jøder, muslimer, sikher og hinduer. Fra Folkekirken deltog biskop Peter Skov-Jakobsen, assisteret af Folkekirkens mellemkirkelige Råd. Mødet bidrog til at nuancere debatten, som vil fortsætte i arbejdet med en strategi for EUs økonomiske og sociale udvikling.

6. Projektarbejde III: Forfulgte kristne minoriteter

Folkekirken har som majoritetskirke en særlig forpligtelse overfor minoritetskirker og andre religiøse samfund og for, at religionsfriheden sikres. Fra tid til anden udfordres Folkekirken fra forskellige sider til at engagere sig i forholdene for kristne mindretal i andre lande. Der findes allerede flere frie folkekirkelige organisationer, som beskæftiger sig med netop forfulgte kristne, hvor dette arbejde traditionelt har haft sit udspring i den ydremissionsengagerede del af Folkekirken, og traditionelt har arbejdet været rettet ud mod verden mere end ind mod sognet, idet fokus har været på at bistå ude.

Når Folkekirkens mellemkirkelige Råd nu også tager udfordringen op, er det for at drage den internationale mellemkirkelige bevægelses indsats på området ind i en dansk sammenhæng og gøre den tilgængelig for sognemenigheder i Danmark. Målet er, at sogne og stifter får de bedste muligheder for selv at påbegynde initiativer, som kan bistå forfulgte og undertrykte kristne i andre dele af verden, samtidig med at aktiviteterne virker til oplysning i sogne og stifter om virkeligheden for kristne minoriteter

For Folkekirkens mellemkirkelige Råd er det væsentligt, at projektet har fokus på at bistå de forfulgte og undertrykte kristne frem for at være mod deres undertrykkere. Der kan være forskellige grunde til at forholdene er uacceptable for kristne i et land, som har markant anderledes kulturelle forudsætninger end dem, vi kender i Danmark, men disse politiske og kulturelle forhold i de enkelte lande er det op til andre institutioner end Folkekirkens mellemkirkelige Råd at behandle.

Med blik for disse omstændigheder vil projektet koncentrere sig om personlig kontakt mellem menigheder i Danmark og menigheder i lande, hvor kristne har vanskelige vilkår, samt tilvejebringe information og oplysning rettet mod stifter og sogne i Danmark. Projektet, som er vedtaget af Rådet i 2010 planlægges at udfolde sig i 2011 og årene frem i samarbejde med frie folkekirkelige partnerorganisationer og med Kirkernes Verdensråd, som er aktiv på området.

7. Øvrige større arrangementer

Leuenberg Kirkefællesskabet, som består af over 100 protestantiske kirker i Europa, organiserer en del af sit arbejde på regionalt niveau. Der er hidtil ikke eksisteret et regionalt samarbejde for Leuenberg-kirkerne i Nordeuropa. Folkekirkens mellemkirkelige Råd tog imidlertid initiativ til at arrangere en regional konsultation i oktober for Leuenbergs medlemskirker i Norden, Baltikum, Storbritannien og Irland samt Nordtyskland. Konsultationens emne var gudstjenestens teologi, som blev belyst ved forskellige oplæg. Deltagerne var endvidere på besøg i Natkirken i Københavns Domkirke, hvilket gav deltagerne et indtryk af nyere former for kirkeliv i praksis. Der var på konsultationen enighed om at fortsætte samarbejdet i Leuenberg regi på regionalt niveau, således at kirkerne på skift med et til to års mellemrum vil være vært for løbende konsultationer om relevante emner.

Det er en fast tradition, at der i starten af november afholdes Økumenisk Efterårskursus på Hotel Nyborg Strand. Kurset arrangeres i fællesskab af Folkekirkens mellemkirkelige Råd, Danske Kirkers Råd, Dansk Missionsråd, Folkekirkens Nødhjælp, Bibelselskabet og Økumenisk Ungdom. I

2010 var Folkekirken mellemkirkelige Råd hovedansvarlig for programmet, som havde emnet "Religion – kilde til konflikt eller forsoning?". Kurset samlede godt 100 deltagere.

8. Porvoo Fællesskabet

Folkekirken blev den 3. oktober 2010 officielt meldt ind i Porvoo Fællesskabet mellem britiske og irske anglikanske kirker og lutherske kirker i Norden og Baltikum. Det skete i forbindelse med højmessens i Københavns Domkirke, Vor Frue Kirke, hvor Porvoo Erklæringen blev underskrevet af formand for Folkekirken mellemkirkelige Råd, Hanna Broadbridge, samt biskop over Viborg Stift, Karsten Nissen. Underskrivelsen og højmessens blev desuden overværet af en lang række gæster fra de øvrige Porvoo relaterede kirker.

Efter underskrivelsen er opgaven nu at udforske mulighederne for at forankre Porvoo-medlemskabet i folkekirken. Der er derfor taget initiativ til at publicere orienteringsmateriale på Folkekirken mellemkirkelige Råds hjemmeside, som både fortæller om Porvoo Fællesskabets historie og intentioner og giver råd om de muligheder, fællesskabet giver menigheder og stifter. Samtidigt har Rådet intention om at inddrage de frie folkekirkelige organisationer i Porvoo Fællesskabet gennem Folkekirken medlemskab. Disse organisationer besidder ofte de kompetencer og den viden, som kan berige samarbejdet mellem kirkerne, fx indenfor områder som mission, kirkeligt diakoni og integrationsarbejde.

Underskrivelsen og indmeldelsen gav i 2010 anledning til en række teologiske meningsudvekslinger omkring forskelle og ligheder mellem luthersk og anglikansk tradition, meningsudvekslinger, som efter et nyt Mellemkirkeligt Råd trådte til 1. april 2010 når helt ind i "egne rækker". Der er imidlertid al mulig grund til at se disse udvekslinger som et sundhedstegn i Folkekirken, og meget tyder på, at medlemskabet af Porvoo Fællesskabet yderligere vil stimulere den kirkelige debat omkring gudstjeneste og embede, som er igangsat på baggrund af den nye relation til Porvoo Fællesskabet. Et af fællesskabets styrker er netop samtalen om ligheder og forskelle i de deltagende kirkers traditioner.

Endelig har det i 2010 været på tale, at Folkekirken bør gøre en indsats for, at blive et bindeled mellem de anglikanske kirker og de lutherske kirker i Tyskland. Medlemskabet af Porvoo Fællesskabet sammen med en traditionel stærk binding til søsterkirkerne i Tyskland sætter Folkekirken i en fordelagtig position til netop den opgave. Engagementet i Porvoo betyder ikke mindre interesse for de lutherske kirker i Tyskland, men kan tværtimod betyde, at Folkekirken får et særligt ansvar som "mellemkirkelig" kirke i forholdet mellem anglikanere og tyske lutheranere. Behovet herfor blev bekræftet ved en konsultation mellem Folkekirken mellemkirkelige Råd og repræsentanter for de tyske lutherske kirker i december 2010. Det er Rådets opfattelse, at med underskrivelsen af Porvoo Erklæringen den 3. oktober er arbejdet ikke afsluttet men netop begyndt.

9. Nationale mellemkirkelige kontakter

Folkekirkens primære multilaterale indgang til eksisterende kirkesamfund i Danmark finder sted gennem Danske Kirkers Råd. Folkekirken er her i lighed med de øvrige medlemskirker repræsenteret ved to medlemmer, for Folkekirkens vedkommende udpeget af Folkekirkens mellemkirkelige Råd, hvoraf et medlem tillige sidder i forretningsudvalget for Danske Kirkers Råd. For perioden 2010 til 2014 er Folkekirken repræsenteret gennem medlem af Folkekirkens mellemkirkelige Råd, Christian Roar Pedersen og biskop over Roskilde Stift, Peter Fischer-Møller. Herudover sidder der medlemmer af Folkekirkens mellemkirkelige Råd såvel som ressourcepersoner fra Folkekirken generelt i varierende underudvalg og ad hoc arbejdsgrupper i Danske Kirkers Råd. Folkekirkens mellemkirkelige Råd deltog endvidere med stand og orienteringsmateriale på Danske Kirkedage i Viborg 2010, som afvikles under Danske Kirkers Råds ledelse.

Folkekirkens mellemkirkelige Råd har i 2010 ikke engageret sig på særlige områder indenfor Danske Kirkers Råds aktiviteter men bruger først og fremmest rådet som den nationale platform for multilaterale kontakter til frikirkerne, Den romersk-katolske Kirke og andre kirkesamfund i Danmark. Rådets sekretariat besidder og anvender pragmatisk et netværk blandt individer i en række frikirker og Den katolske Kirke i Danmark, men egentlige officielle bilaterale relationer er p.t. minimale.

10. Internationale mellemkirkelige kontakter

Folkekirkens størrelse, hvad angår medlemstal, gør kirken til en af de numerisk set største aktører i stort set alle de internationale kirkelige organisationer og dermed til en spiller med potentielt stor demokratisk indflydelse. Folkekirkens strukturer – eller mangel på samme – og grundsætningen om, at ingen kan udtale sig på Folkekirkens vegne, tager dog for en vis dels vedkommende kraften ud af dette potentiale. Dette forhindrer imidlertid ikke, at Folkekirken gennem enkelte medlemmer markerer sig i organisationernes liv og vækst – enten i de styrende organer eller specialiserede komiteer og arbejdsgrupper, men der er ikke tale om koordinerede indsatser, da sådanne medlemmer ikke bindes af et folkekirkeligt mandat.

Folkekirken har i 2010 været repræsenteret i de styrende organer i såvel Kirkernes Verdensråd, Det lutherske Verdensforbund og Konferencen for Europæiske Kirker. Således sidder domprovst ved Købehavns Domkirke Anders B. Gadegaard og Grønlands biskop Sofie Petersen begge i Kirkernes Verdensråds Centralkomite, hvor Anders B. Gadegaard tillige er formand for finanskomiteen. Professor ved Det teologiske Fakultet i København Niels Henrik Gregersen havde sæde i Det lutherske Verdensforbunds øverste Råd indtil sommeren 2010, hvor biskop over Haderslev Stift, Niels Henrik Arendt overtog denne post. Sognepræst Mette Ladefoged sidder som medlem af Centralkomiteen i Konferencen for Europæiske Kirker.

Sekretariatschef Jørgen Skov Sørensen blev i 2010 valgt ind som medlem af Det lutherske Verdensforbunds bestyrelse for verdensforbundets *Endowment Fund*, mens teologisk medarbejder på sekretariatet Jan Nilsson i lighed med tidligere år besidder en post som suppleant i Leuenberg Kirkefællesskabets øverste Råd. Kommunikations- og projektmedarbejder, Heidi Paakjær Martinussen er

valgt af generalforsamlingen i Konferencen for Europæiske Kirker til at sidde i et reformudvalg, som arbejder med ny struktur for organisationen.

Højdepunktet i Folkekirkens internationale organisatoriske engagement i 2010 var ubetinget deltagelsen i generalforsamlingen for Det lutherske Verdensforbund i Stuttgart i juli måned. Det lutherske Verdensforbund består af 145 medlemskirker fra alle verdensdele. Hvert syvende år mødes repræsentanter fra alle medlemskirkerne til generalforsamling, som er en blanding af gudstjenester, formelle beslutningsmøder, happenings og kontakter på tværs af kultur og sprogrænser.

Generalforsamlingen er LVFs øverste organ, som fastlægger de overordnede retningslinjer for LVF, og som vælger ny præsident og nyt Råd for de næste syv år, og samlede denne gang omkring 1.000 delegater og rådgivere. Den folkekirkelige delegation var bredt sammensat med 15 personer, hvor de traditionelle kirkelige retninger, de teologiske fakulteter og pastorale uddannelsesinstitutioner samt de frie folkekirkelige organisationer var repræsenteret. Det lykkedes med stor opbakning den danske delegation at få vedtaget en resolution vedr. elektronisk deling af liturgiske og religionspædagogiske ressourcer mellem kirkerne globalt.

Efter generalforsamlingen står mangfoldigheden blandt de lutherske kirker tilbage som et af de stærkere indtryk: LVFs medlemskirker har en fælles arv fra reformationen, men kirkernes udtryk i fx gudstjenesteliv er lige så forskellige som de kulturer, kirkerne i dag er en del af. Denne omstændighed satte sit præg på hele generalforsamlingen og kalder på en kirkelig og teologisk refleksion - også i Folkekirken. En mindre gruppe fra delegationen har således i 2010 påbegyndt et studiearbejde omkring luthersk liturgisk identitet med udgangspunkt i generalforsamlingens liturgiske materiale, ligesom Rådets teologiske arbejdsgruppe på det første møde efter generalforsamlingen har udfordret sig selv til at arbejde med luthersk identitet i et teologisk perspektiv.

11. Økonomi

Folkekirkens mellemkirkelige Råd finansieres først og fremmest gennem Fællesfondens kirkeskatmidler på linje med andre nationale folkekirkelige institutioner, f.eks. pastoralseminariene og præsternes efteruddannelse. Fællesfonden, som bestyres af Kirkeministeriet, bidrog i 2010 med kr. 5.718.773 til Folkekirkens mellemkirkelige Råds drift, herunder dækning af Folkekirkens kontingenter til de internationale organisationer, Folkekirken er medlem af. Dette beløb er mindre end det tilsvarende beløb i 2009, hvilket skyldes Kirkeministeriets årlige 2 % beskæring af rammebevillingerne til de folkekirkelige institutioner.

Udover Fællesfondens bidrag figurerer Rådet med et mindre beløb på finansloven, i 2010 kr. 315.000. Herudover søges der visse år fonde og andre midler til større eller mindre projekter med mellemkirkelig relevans. Det er Rådets ønske, at der fremover skal hentes flere projektmidler ad denne vej. Ikke som erstatning for Fællesfondens midler eller finanslovens tilskud, men som projektmæssig supplement til MKRs nuværende arbejde.

MKR arbejder ud fra en rådsbeslutning om sund økonomi og sikkerhed for medarbejderne gennem en begrænset men stabil kapitalopsparing. Hertil kommer en række mindre øremærkede opsparinger

til fornyelse af kontormaskiner, udgivelse af nyt informationsmateriale og vedligeholdelse af lokaler/indkøb af inventar. Rådet sparer på samme vis op til folkekirkelige delegaters deltagelse i generalforsamlingerne i de internationale organisationer; udgifter til deltagelse, der normalt er relativt høje grundet et stort antal deltagere fra Folkekirken (det høje medlemstal hjemler mange delegater), fordeles således over en årrække frem for at dominere et enkelt budgetår.

Råd og sekretariat søger bestandigt at reducere omkostningerne gennem rationaliseringer i den daglige drift (fx omlægning fra traditionel til elektronisk publikation) og gennem decentralisering af udgifter til rejser og deltagelse i internationale møder. Aktiv deltagelse i fællesskabet af lejere på Den Danske Diakonissestiftelse, hvor Rådets sekretariat holder til, har siden fællesskabets etablering ført til økonomisk set lukrative aftaler omkring fælles brug af printer/kopimaskine, internetopkobling samt indkøb af papir og andre kontorforbrugsvarer.

Det har gennem flere år haft Rådets opmærksomhed, at Folkekirken ikke betaler fuldt medlemskontingent, hvor et sådant findes, i de internationale organisationer, Folkekirken er medlem af. Medlemsbidragene beregnes typisk på baggrund af kirkens medlemstal og landets BNP, hvorfor Folkekirken med sin størrelse og hjemhørighed i et af verdens rigeste lande bliver bedt om medlemskontingenter, der samlet ligger i størrelsen 3 mio. kr. I 2010 var Rådet imidlertid igen kun i stand til at betale i gennemsnit omkring 50 % af det opkrævede beløb, når forpligtelserne til sekretariat og hjemligt projektarbejde var tilgodeset indenfor den af Kirkeministeriet udstukne rammebevilling. Det nytiltrådte Råd har derfor besluttet, at der i 2011 skal arbejdes fokuseret på tiltag, som kan forbedre Folkekirkens betalingsstatistik i de internationale organisationer, som opkræver medlemskontingent, Det lutherske Verdensforbund, Kirkernes Verdensråd og Konferencen for Europæiske Kirker.

12. Sekretariat

Folkekirkens mellemkirkelige Råds daglige arbejde administreres fra Rådets sekretariat. Sekretariatet bemandedes i 2010 med fem faste stillinger: Regnskabsfører Susanne Bak Knudsen med 20 timer og sekretær Dorte Laurberg Vedel med 20 timer. Hertil kommer teologisk medarbejder Jan Nilsson med 37 timer samt Rebekka Højmark Jensen fra februar og året ud som barselsvikar for kommunikations- og projektmedarbejder Heidi Paakjær Martinussen med 37 timer. Sekretariatet ledes af sekretariatschef, ph.d. Jørgen Skov Sørensen. Sekretariatets mangeårige frivillige medarbejder, Agnes Edinger, som har bistået med vedligeholdelse af en række af sekretariatets databaser, valgte i 2010 at forlade denne post grundet sygdom.

Sekretariatet indgår i et kontorfællesskab med en række frie kirkelige organisationer på Den Danske Diakonissestiftelse, Frederiksberg. En vis del af gensidig sparring og udveksling af erfaring og faglig viden finder naturligt sted mellem de samlede medarbejdere til fordel for alle og til gavn for arbejdets udførelse og koordinering.

Der har igen i 2010 været afsat midler på budgettet til efteruddannelse og udvikling af eksisterende kompetencer blandt medarbejderne. I 2010 har der været fokus på generelle IT-kompetencer, kommunikation og arkivlovgivning.

Der er gennem de seneste år etableret en tradition med at samle sekretariatet til et årligt sekretariatsseminar udenfor sekretariatets normale fysiske rammer. Her drøftes overordnede administrative udfordringer og arbejdsgange, normalt efter oplæg fra medarbejderne selv. Rutinemæssigt afholdes der ugentlige sekretariatsmøder mandag morgen, hvor medarbejderne sammen med sekretariatschefen drøfter og orienterer hinanden om ugen, der gik, og ugen, der kommer. Kommunikation er i højsædet og samarbejde prioriteres, således at den enkelte bidrager med sit bedste sammen med de øvrige medarbejdere.

Jørgen Skov Sørensen

Sekretariatschef

21. januar 2011